

KAAI **THEATER**

Sarah Vanhee

THE MAKING OF JUSTICE

7>8/12/2017 • 20:30 • Kaaistudio's
film • 60 min. • in Dutch (subtitles in English)

EXTRA Op **vrijdag 8/12** gaat Sarah Vanhee na de film in gesprek met theatermaker Thomas Bellinck en criminologe Kristel Beyens. Anna Luyten (onderzoeker en docent aan KASK) modereert (in het Nederlands).

THE MAKING OF JUSTICE

nl/ Samen met zeven gevangenen – ieder van hen schuldig aan moord – schrijft Sarah Vanhee een misdaadfilm. De plot baseren ze op eigen ervaringen, ideeën en dromen, terwijl ze discussiëren over motieven, gevangenschap en re-integratie. Je hebt er het raden naar of ze de fictie gebruiken om hun eigen situatie te bevestigen, te verdedigen, te veranderen of er net aan te ontsnappen. Vanhee en haar zeven co-auteurs bespreken criminaliteit als een parallelle werkelijkheid: hoe zou de samenleving eruitzien als die gericht was op genezing in plaats van op vergelding? En wat is de aard van rechtvaardigheid? Een van de mannen antwoordt: ‘Het rechtssysteem is de toepassing van regels – maar rechtvaardigheid is een menselijk vermogen.’

- De Brusselse kunstenares Sarah Vanhee maakt performances, installaties en films. In Brussel waren eerder *Oblivion*, *Untitled* en *Lecture for Every One* te zien tijdens het Kunstenfestivaldesarts. We verwelkomen haar met deze film voor het eerst in het Kaaitheater-programma.

en/ Along with seven convicts – all guilty of murder – Sarah Vanhee has written a crime film. The plot is based on their own experiences, ideas, and dreams, while they also explore motives, imprisonment, and re-integration. We are left guessing as to whether they use this fiction to confirm, defend, change, or rather escape from their own situations. Vanhee’s film treats crime as a parallel reality: what would society look like if it was oriented to restorative rather than retributive justice? And what is the nature of justice itself? One of the men answers: ‘*The legal system is the application of laws – but justice is a human capacity.*’

- Brussels-based artist Sarah Vanhee creates performances, installations and films. She has previously presented *Oblivion*, *Untitled* and *Lecture for Every One* at Kunstenfestivaldesarts. This film marks her debut at Kaaitheater.

‘WAAROM ONTMENSELIJKEN WE DADERS?’

interview met Sarah Vanhee door Els Vansteenbergh (Knack, 26/07/2017)

Performancekunstenaar Sarah Vanhee bedenkt in de docufictie *The Making of Justice* een misdaadscenario... mét de hulp van zeven gedetineerden.

Laat u hen weer hartverscheurend schreeuwen?

SARAH VANHEE Neen, maar de film is wel een gevolg van *I screamed, I screamed and I screamed*. Tijdens die performance, in het kader van de videokunstbiënnale Contour 2013 in Mechelen, maakte ik met Mechelse gevangenen een schreeuwkoor. Ik schreeuwde van buiten de gevangenis muren, zij tierden vanuit hun cel. Nadien wilde ik meer doen met hen, hun verhalen én het feit dat mijn beeld over ‘de gevangene’ was bijgesteld. Van zodra iemand in de gevangenis belandt, dehumaniseren we hem of haar. Waarom? Waarom luisteren we, terecht, naar het verhaal van het slachtoffer maar willen we het verhaal van de dader niet horen? In mijn film zegt een van de gedetineerden: ‘De tranen van de moeder van een dader zijn even bitter als de tranen van de moeder van een slachtoffer.’

Was u nooit bang tijdens de opnames?

Nooit. Ik werkte met zeven bewoners van de gevangenis van Leuven. Dat is een van de weinige gevangenissen waar zulke initiatieven nog kunnen én waar mensen een langere tijd vastzitten omdat ze zware feiten pleegden. Twee maanden lang spraken we elkaar wekelijks in een zaaltje. Ik hoefde niet te weten wat ze mispeuterd hadden, zij waren mijn experts. Dat zei ik hen ook. Wie kan beter advies geven bij het maken van een misdaadscenario dan een ex-misdadiger? Dit project gaf hen ook de kans om hun verbeelding te gebruiken. Ik geloof in fictie als een vrijplaats. De gedetineerden moesten niet alweer ‘hun versie van de feiten’ geven. Ze konden een verhaal verzinnen of hun eigen verhaal vanuit een ander perspectief bekijken. Per gesprek ontwikkelden we de plot.

Verklap eens wat!

Als kijker ben je getuige van gesprekken waarin zich een moordplot ontwikkelt. Je maakt ook je eigen verhaal over die zeven mannen. Omdat ze niet herkenbaar gefilmd mochten worden, zijn alle beelden wazig. Je kijkt naar een landschap van vlekken. Je ziet hen niet scherp en je kunt hen ook niet scherp veroordelen. Net dat doen we in ons land te snel. Onze cultuur is – zeker in deze tijden van verrechtsing – gericht op straf en wraak, en amper op herstelrecht. Op 13 juli 2017 kreeg België opnieuw kritiek van Europa op zijn gevangenisbeleid. Er zijn nochtans betere opties om met gedetineerden om te gaan. Kijk hoe Scandinavië inzet op herstelrecht. In Zweden werden onlangs zelfs gevangenissen gesloten.

Dit is sensibilisering. Ziet u dit als uw taak?

Helemaal niet. In mijn werk kaart ik telkens een blinde vlek aan. Zo werkte ik in de performance *Oblivion* (2015) met mijn vuilnis. Dat ik nu deze film maak heeft een praktische reden, in de gevangenis speel je niet zomaar een performance, én een inhoudelijke reden: met mijn ‘wazige’ film ga ik in tegen de clichébevestigende misdaadfilms. Tijdens de researchfase bekeek ik

klassiekers als *The Godfather* en *Scarface*, maar ook Raymond Depardons *10e chambre, instants d'audiences*, een docu waarin beschuldigen zich verdedigen voor de rechter.

Ik zoom in op de scheefgegroeide verhouding tussen gerechtigheid en rechtvaardigheid. 'Gerechtigheid gaat over regels, rechtvaardigheid over menselijkheid', zegt iemand in mijn film. Dat weet ik al sinds mijn kindertijd. Mijn moeder begeleidde kinderen van gedetineerden, die later vaak ook zelf achter de tralies belandden. Ik kan de vicieuze cirkel niet doorbreken, maar ik wil het publiek wel laten nadenken over dit probleem en onze verantwoordelijkheid daarin.

vr 8/12 | **DEBAT na de film** (in het Nederlands)

Fictie kan de werkelijkheid blootleggen, maar evengoed verschuilt de werkelijkheid zich in fictie. Sarah Vanhee geeft met *The Making of Justice* de kunst van het vertellen aan gevangenen, om ze zo hun eigen verhaal te laten delen. Dit roept vragen op: in welke mate baseren we ons oordeel over schuld en boete op het verhaal dat eraan vooraf ging? En hoe verhouden werkelijkheid en fictie zich tot elkaar? **Sarah Vanhee** gaat in gesprek met theatermaker **Thomas Bellinck** en criminologe **Kristel Beyens**. **Anna Luyten** (onderzoeker en docent aan KASK) modereert.

- De Brusselse kunstenares **Sarah Vanhee** maakt performances, installaties en films. Ze creëert tijdelijke, poreuze maar toch duidelijk gedefinieerde ruimtes waarin ze de bestaande realiteiten analyseert en confronteert met een absurd, utopisch of poëtisch voorstel.
- Brusselse theatermaker **Thomas Bellinck** maakte in 2009 samen met Ewout D'Hoore en gedetineerden van de Leuvense Hulpgevangenis een theatervoorstelling. Het repetitieproces was te zien in de TV-reeks *Leuven Hulp*. Nu is hij als doctoraal onderzoeker in de kunsten verbonden aan KASK/School of Arts van de HoGent, waar hij verder werkt aan *Simple as ABC*, een reeks voorstellingen en installaties rond de "Westerse Migratiemachine".
- Criminologe **Kristel Beyens** is voorzitter van de opleidingsraad Criminologie aan de VUB, waar ze zelf verbonden is als professor. Ze deed criminologisch – sociologisch onderzoek van de penale instituties en hun actoren, waarbij ze zich specifiek richt op de selectieve werking van de strafbepaling. Sinds enkele jaren richt haar onderzoek zich specifiek op het straffen in de gemeenschap
- **Anna Luyten** is als onderzoeker en docent verbonden aan het KASK waar ze, onder de titel "Dwalen als discipline. Over aandacht" onderzoek doet naar de functie van aandacht en participatie in performancekunst, kunstpedagogie, kunstenaarsteksten, schrijf- en denkpraktijk.

credits

directed by Sarah Vanhee | **camera** Fairuz | **editing** Jan De Coster | **sound recording and mix** Kwinten Van Laethem | **transcription** Sabien Van Moorter | **translation** Patrick Lennon | **production** Sarah Vanhee & Manyone vzw | **co-production** Kunstencentrum BUDA | **thanks to** Bart Schoovaerts, Kevin De Coster, Marie Logie, Kristof Jonckheere, Agnes Quackels, Franky Devos, Berno Odo Polzer, Francis van Remoortel, Marika Ingels, Sarah Vanagt, Christine de Smedt, Pieter-Paul Mortier, Susanne Weck, Mette Edvardsen | **special thanks to** the seven participants